

عنوان مقاله:

نگاهی نقادانه به فرایند واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی در پرتو رهیافت سیاست گذاری و برنامه ریزی زبانی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات زبان و ترجمه، دوره 55، شماره 3 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسنده:

علیرضا راستی - گروه زبان انگلیسی، دانشگاه سلمان فارسی کازرون، کازرون، فارس، ایران

خلاصه مقاله:

فرهنگستان زبان و ادب فارسی به عنوان نهادی با شعاع عملکردی فراملی که برنامه ریزی ها و سیاست گذاری های آن می تواند پیامدهای گسترده ای، نه صرفاً در زمینه زبانی، بلکه در عرصه های اجتماعی و سیاسی نیز به همراه داشته باشد، بایستی پیوسته مورد نقد و ارزیابی درونی و بیرونی قرار گیرد تا با لحاظ کردن بازخوردهای حاصل از آن، عملکرد و اثرگذاری بیشینه و بهینه ای داشته باشد. در این راستا، پژوهش فعلی، با اتخاذ رویکرد مدافعه ای-مشارکتی و نیز کاربرد پاره ای اصول و مفاهیم میان رشته ای سیاست گذاری و برنامه - ریزی زبانی به سازوکار حاکم بر ساختار این نهاد و به ویژه فرایند «واژه گزینی»، کوشیده تا ضمن عریان سازی از پاره ای نارسایی ها و کاستی های حاکم بر آن، توجه متولیان و سیاست گذاران حوزه نگهداشت و گسترش نفوذ زبان فارسی را بیش از پیش به رفع آنها معطوف سازد. پژوهشگر با بهره گیری از روش «سندکاوی کیفی» بر آن بوده تا فرایند خطی خط مشی گذاری زبانی در فرهنگستان را با دیدی انتقادی که لازمه اتخاذ رهیافت مدافعه ای-مشارکتی است، تشریح و تحلیل نماید. یافته ها گواه آن است که فرهنگستان در عملکرد سیاست گذاری زبانی خود (نا)آگاهانه رویکردی «اثبات گرایانه» و «گام محور» دنبال می کند که چنین رهیافتی می تواند باعث ایجاد نوعی دافعه و سازش ناپذیری از ناحیه کارگزاران زبانی در سطوح و ساحت های مختلف جامعه متکثر ایران شود. از دیگر یافته های این جستار پژوهشی می توان به عدم به رسمیت شناختن تضاد منافع در میان کارگزاران متعدد و متکثر عرصه سیاست گذاری زبانی در اسناد مورد تحلیل اشاره نمود. همچنین، اتخاذ رویکرد «نخبه گرایانه»، به ویژه در مقوله واژه گزینی، منجر به عدم به رسمیت شناختن شم زبانی گویشوران بومی زبان، به عنوان یک منبع ارزشمند گزینش، کاربرد و اقبال پذیری واژگان نو در فارسی شده است.

کلمات کلیدی:

فرهنگستان زبان و ادب فارسی، سیاست گذاری و برنامه ریزی آموزشی، رویکرد مدافعه ای-مشارکتی، سندکاوی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1476973>

